

Latweefchu Awises.

Nr. 43.

Zettortdeenà 25. Oktober

1856.

Awischu-sinas.

No Spanjeru-semmes raksta, ka Keh-nineene nozehluse to stipro Ministeru Donnelu, kas scho wassar ar to leelo dumpi bij eezehlees par waldineeku, bet naw labbi deesgan waldijis. Gezehluse jaunus Ministerus un teikuse, ka winna nu patte sawu semmi gribboht waldih. Lai Deews tai dohd spehka un sapraschanas deesgan, nemeerigus Spanjerus sawaldiht, jo ir tur taggad dahrgi laiki, naudas un maises truhkums. — Ar to naudu taggad ihsti krusst Sprantscheem un Calendeereem. No spahrkassehm un krahshnas lahdehm (Bankehm) laudis isnemm tik dauds naudas, ka brehz schahs leelu leelas baggatas lahdes palikshoht tuffshas un buhshoht bankerutte. Arri Kineseri sawu tehju un prezzi bes sudraba naudas ne buht ne dohd, ta ka wiffa sudraba nauda turpu aiseet un Ciropa paleek tuffsha no tahdas naudas. Tad nu ar to behdas leelas, kamehr to leetu atkal eegrohshs. — Pasaule wehl naw redsejuse tahdu leelu sahdsibu kahdu padarrijuschu tee wihri, kas tahs naudas grahmatas turr, kas peederr Sprantschu dselles zekkeem. Schee panehmuschu kahdus 35 Milljonus rub. papihra naudas un ar dampfuggu aisbehguschu us Ameriku. Paslehpuschees gan zik sinnadami, tomehr polizeja tohs dabbuguse rohkas, bes ween to leelaku meisteri wehl ne. Dsirdehs tur to naudu likkuschu, zik no tahs warrehs sadabbuht. Ir to meisteri, kas Londone tahs leelas glahschu-pils naudu, kas tam bij us-tizzeta, dauds simts tuhkst. rub. issadsis, Kopenagenes pilsata fanemts tappis. Pelnitu teefu nu gan dabbuhs. — Pruhschu, Spran-

tschu un Eistreikeru waldineeki teem Schweizerem peekohdinajuschu, lai jelle islaisch no zertuma un teefahm tohs, kas Neifchatelle to dumpi bij zehlushu un gribbejuschu lai schi semmite atkal nahktu appaksh Pruhschu Keh-nina waldishanas. Schweizeri wehl ne gribb pehz schi padohma darriht, un nu fakka, ka Parise atkal fanahkshoht wiffu waldineeku weetneeki, un spreedischoht par scho leetu, ka arri par zittahm leetahm, tur waldineeki ne warr paschi fa-eet weena prahta. Jo Neapeles Kehninsch wehl ne padohdahs un ne padohdahs Sprantschu un Calenderu padohmam, kas gribb lai sawu waldishanu pahrtaiisa pehz winnu prahta. Gan luhguschu, gan draudejuschu, bet welti. Sohla nahkt ar karru-kuggeem, bet welti. Tad nu Calenderi un Sprantschi pawehlejuschu lai winnu weetneeki no Neapeles iseet abra — un Calenderu karru-kuggi jaw rahdahs pee Italias juhmalahm. Turprettim Napoleons un zitti waldineeki ne gribb, ka Neapeles Kehninam ar waru un karru buhs us-eet, jo zik tad tahda masa semmite spehj turretees prett tik stipreem. Tadehl Sprantschi un Calenderi essoht fohlijuschu, ka gan nahkshoht ar kuggeem, bet ne us karru, tikka gribbedami to semmi pasargahnt, lai dumpis tur ne iszektahs. Zitti atkal raksta ta. Kad Eistreikeri eetaifjuschees Italias seemeta-dakta, Sprantschu saldati fenn gaddeem jaw stahw Rohma, tad nu Calenderi arri gribboht eetaifitees Neapele, Italias deenas-widdus dakta, pehz ka tee jaw fenn deenahm tihko; bet to neweens teem ne gribb wehleht. — Arri Calenderi taifahs, neeka wainas mekledami, us karru prett Perseereem, gribbedami ir te eetaifitees par padohma

Kaptein

dewejeem un sinnatajeem un tà fawu spehku Widdus-Usia wairoht. Tadeht nu suhta no Indias karru-kuggus us Perseru juhreas libkumu (stattees-Usias lantfahrte un isstahstischana), un ja Perseris tuhdat ne padohdabs, tad buhs karsch ar Persereem. Ja ne nahf zitti paliga, tad tohs gan ahtri uswinnehs. — Pa tam Sprantschi Uwrila, Alschires semme wehl kaujabs ar Kabileescheem, tohs gan winne, bet ir affins isleeschanas un darba tur deesgan. — Pee Dohnawas grihwes arri wehl ne warr kluht galla, ar to jaunu rohbeschu weschanu un ar Moldawas uu Walakajas waldischanas eetaifischanu. Parises meera-derriba irr nospreeduschi: ka wisseem waldineekem buhs suhtih us Wallakaju weetneekus un eetaifih kummissioni, kas nospreesch, kahda lai nu irr ta waldischana un tee liffumi, kas schahs semmes walda. Bet nu schi kummissione fawu darbu wehl ne warr sahht, jo Gistreikeru un ir Turku soldati ne eet un ne isheet abra no schahm semnehm, arri Calenderu karru-kuggi ne isheet abra no mellas juhreas ka gan nospreests, — tadeht tee zitti waldineeki nu prassa, lai schee atstahj un aiseet, bet ta ne darra. Wehl tee waldineeki fawu starpa naw falihkusch: woi no Walakajas un Moldawas buhs taifih tillai weenu weenigu walsti jeb 2 walstis, kas stahw appatsch Turku sinnas. Katram fawu padohms un neweens par to karru ne grihb zelt; tadeht gan sanahks atkal Parise un ir scho leetu tur meerinabs un spreedihs libds ar to strihdi par Neapoles Kehniu un Greekeru semmi, no kuras Sprantschu un Calenderu soldati arri wehl naw isgahjusch, ka wajadseja. — Turki taifabs us stipru karru prett to masu Montenegrineu kalnainu semmiti pee Gistreikeru un Turku rohbeschem, ne zil taku no Adriatikas juhreas. Bet Gistreikeri to karru ne grihb wehleht un grihb to leetu ar labbu islihdsinahht. Ne sinn woi spehs, jo schee kalnu-kaudis ar Turkeem wezzu wezzee eenaidneeki un muhschigi teem libbeles un karsch bijis. Montenegri-

neer irr Kreeru tizziba, stipri karru-wihri, un leelafais gohds un preeks teem effoht kahdu Turku nokaut. Ja sanahks Parise, tad ir scho leetu gan meerinabs. — Kineseru walsti wehl tas pats leelais dumpis un nemeers ka bijis; kaujabs un darra breefmu darbus bes sinnas, bet pa tam sw. kristiga tizziba tur eetaifabs jo deenas jo waital. Lai Deews Kungs swehti mihtus Missionarus.

Nahkoscha peelikkuma jums sahstim stahstih itt gruntigi par Missiones darbeem pa wissu pasauli, un itt ohtra neddelä ar Deewa paligu teem Kristus draugeem par to stahstisim, ka ta Deewa walstiba wirf semmes wairojusees. Dizzu ka muhsu deewabihjigee lassitaji tahdas sinnas ar preeku usnems, kas gan pateesi derr sinnahht ikkatram, kas to Kungu mihle un dsennabs pehz debbesu walstibas leetahm. Tahdas sinnas par Missioni liffim ir nahkoscha gadda ikohtra Uwrilu pelikkuma tadeht, ka dauds pehz schahm sinnahm kahro, bet ihpaschas Missionu-Uwises turreht un makfahht laudim nahktu par grubti. S-3.

Urbolinsch ar tschetrachm lappinahm.

Preeksch 23 gaddeem dsihwoja leela Amburges pilfata wihrs kahds, kas taifijabs fawu tehwa semmi atstahht un us Seemel-Ameriku eet tur apmestees. Daschu gaddu wihrs bija krahjis, kamehr warreja til dauds naudas sakraht, zil wajadsigs eelsch Seemel-Amerikas kahdu semmes gabbalu nopirkt. Bet Deews winnam bija palihdsejis. Naudas bija; wissas leetas bija pahrdohdas, wisseem labbeem draugeem un raddeem bija labdeenas atdohdas; kuggineekam kahdam, kas us Seemel-Ameriku brauze bija par libdsnemschanu leela nauda aismakfata; us zittu ne fo ne gaidija, ka us labbu, isdewigu laiku un wehju. Un arri labs laiks atgaddijabs. Kuggineeks taifabs us prohameeschanu un fakka reisineekam, lai taifitohs wakkara pullsten peezds gattaws. Kad dsirdeschohht treschu

schahwenu no fugga, tad laiks nahkt. Reisineekam wehl bija kahdas 5 stundas laika. Dats nesinnadams ko darriht winnam eeschahwahs prahta wehl weenreisi ahtri aisfreet us tahm weetinahm, fur behrna un jaunekla deenas ar zitteem bija preezigas deenas peedsihwojis. Pee pilsata walna bija leeli dahrsi un plahtschi, fur swehtdeenäs dauds laudis fa-retahs un lustejahs, fa jaw nelestigi pilsatneeki eeraddufchi darriht. Us tahdu dahrsu arri reisineeks aisgahje. Apluhkoja wehl weenreisi labbi wiffas mallu mallinas, peeminneja wiffas preeku un behdu deenas, ko schinni pilsata peedsihwojis, peeminneja tehru un mahti, kas jaw daschu gaddu semmes flehpi gulleja, noraudajahs un taifijahs eet atkal prohjam. Sedams winsch eerauga ahbolinu ar 4 lappinahm. Wezzi laudis salka, fa tam, kas ahbolinu ar 4 lappinahm atrohdoht, leela laime effoht. Mufsu reisineeks noplubz scho ahbolinu un gribb to par peeminneschanu panemt lihds. Bet ne dabbuja scho lappinu kulle eebahst, jo waktineeks peefkreen, kas reisineekam ne tauj ne no weetas eet. Zeeti bija aisleegts dahrsä arri to masaku lappinu pluhkt noht. Kas kahdu pukliti, jeb lappinu noplubze, to wedde us palizeju un tur bija nauda jamaksa. Mufsu reisineeks scho likkumu wiffai bija sawäs behdäs un dohmäs aismirsis. Winsch waktineekam gribb to strahpes naudu maksabt, kad tik tiktu walkam, jo no fugga weenreisi jaw bija schauts. Bet waktineeks, gohda wihrs buhdams ne rehkina ne par ne ko, ne nemm ne kahdu dserrämu naudu, ne warroht ahtraki us palizeju west, kamehr ohtrs waktineeks atnahks ar wiannu mainitees. Ne ko darriht, reisineekam jagaida, kamehr jauns waktineeks atnahkt. Nu gan steidsahs us palizeju, bet kamehr aiseet schurp un turp irr jaw no fugga ohtru reisi un treschu reisi schauts; gan nu steidsahs us ohstu, bet fuggis jaw prohjam, steidsahs ar masu laiwinu palkak, bet ne dohmaht; Deews fuggim labbu wehju demis, un

fuggis eet fa putnis prohjam. Reisineeks palikke dikti behdigs; leelu naudu effoht aismatfajis fuggineekam par lihdsnemfchanu un ta nu effoht japaspehle. Deews sinn, kad atkal ohtru fuggi atraddihs, kas us Seemel-Ameriku brauz, jo ruddens jaw effoht klaht. Reisineeks ne sinn woi dusmotees us ferwi, woi us Deewu. Vahrmett Deewam, fa tam ta waijadseja notikt, woi tad Deews ne warretu likt isdohtees pehz prahta. Bet ne zil ilgi atkal atrohnaht fuggis kas brauz us Seemel-Ameriku. Aismakfa atkal kapteinam naudu par lihdsnemfchanu; panemm wiffas leetas lihds un dohdahs pee laika jaw us fuggi. Wezzam fugga kapteinam stahsta zil slikti jaw weenreis effoht gahjis, bet wezzais atbild: drougs ne kurnejeet prett Deewu. Weenreises juhs paschi effeet wainigi, kalabb juhs effat darrijuhchi prett likkumeem un tad juhs ne sinnajt, kahds padohnis Deewam. Ohtru rihti pazehlahs derrigs wehisch un fuggis isfkrehje no ohstas ahra leela juhra eelshä. Laiks bija jauks. Kapteine un mufsu reisineeks abbi laffa awises. Us weenu reisi kapteine sneeds mufsu reisineekam awischu lappinu un fakfa, lai lassoht, kas tur stahwoht. Mufsu reisineeks laffa, fa tas fuggis ar ko ne isdewahs winnam braukt us Seemel-Ameriku effoht preeksch 4 deenahm ar wisseem zilwekeem nogrimmis juhra. Kad reisineeks bija schohs wahrduß lassijis, tad winsch palikke bahls fa palags un sawas rohkas fanemdams winsch fazzija: „Al es negudis zilweks, fa es warreju prett Deewu kurneht un Deewa darbus smahdeht. Ko Deews darra, irr labbi darrihts!“

H. K.

Kur bebris?

Par bebris dasch ko warretu stahstih sche Awises, — jo bebra dsihwofchana irr gudra un apdohmiga, — bet Latweeschu walloba jaw irr isstahstifchana un bilde klaht, tai grahmatina kureai wirkrakts: „Pasaulē; ohtra grahmatina. Tchrpatā 1853.“ Schē

tif gribbeju peeminneht ka bebrei Kursemme gan bijuschi arridsan, bet zik sinnu, nu jaw buhs drihs kahdi 70 gaddi lamehr pehdigu no-kehre. Bebra-kahrkli mums gan atlikkuschi, bet bebrei pagallam. Warr buht ka Widsemme fur tee ilgaki stahwejuschi, kahdi wehl usturre-juschees no bebru-jehgereem. Wezzas sinnaß fakka bebrei effoht bijuschi pee Dukera-jeb Dihkera-muischas, Ruhjenes kirspehle Walmares aprinki, un pa kahdahm weetahm Ruhjenes-uppe, arri Maddalenes kirspehle Rihgas aprinki, — un Luggaschu kirspehle Wal-kas aprinki, wehl arri pee Callazzes uppes. Pawassarâ, 1784tâ gaddâ, bebrei itt augstus dambjus bija zehluschi, kadehl dohmaja us leelu uppju uspluhdeschanu; bet ne uspluhde wifs par warru. — Ja Widsemme kas, kam schahs Awises nahf rohlâs, ko sinnatu wairak isteikt fur bebrei wehl bijuschi Widsemme, zik ilgi tahdus wehl redseja, un woi wehl kaut fur rohdaß, tas luhdsams lai jelle to darra schinnis Awises. H. R.—ll.

Râ swirbulim gahje.

Balloschi weenreis sawu perreli eetaifijahs augstâ kohlâ. Tad tur gaddijahs lapsa un isleelijahs, ka wianna uskahps un ligso ar wissu perreli nonems ja labpraht winnai nedohschoht weenu behnu. Par to ballodischi tohti istruhkâhs un gallâ arr nomette weenu behnu semme; lapsa to sagrahbuse gahje prohjam. Kad wianna wairs ne bija redsama swirbulis peegahje pee balloscheem un eeteize, kad lapsa arr nahf atkal atpakkal, lai ne dohd neka; lai tik atbild, ka effoht sawâ ligso; ja ko gribb, lai uskahpi drohschi augscham. Ne zik ilgi tad lapsa atkal bija klahht bet pawelti — ne dabbuja neneeka. No kurrenes ta gudriba balloscheem bija zehluschees — to lapsa

mannija drihs: gudrineeks swirbulis ne zik tahli ehrschkôs bija pafehdees. Tew jaw dab-buschu, — tâ dohmaja un peegahjusi fazzija: „Et kahda branga dsihwe putnim gaisôs! Skreet warr fur tik gribb un nekur naw jabaidahs no meddineeka. Bet tas gan naw labbi, ka juhs seemâ ne no falna ne no wehja ne warreet fargatees.“ Swirbulis leelidamees atfakka: „Ko gan wehjsch mums warr darriht? Kad pubsch no labbas puffes, tad bahscham galwu appaksch kreisu spahrni; kad eet no kreifas puffes, bahscham mehs galwu labbam appakschâ, un tâ itt brangi no wehja un no falna warram isglahbtees.“ Garru reisi te nu runnajoht un plufschkejoht lapsa teize: „Tu sehdi par augstu, man aufis jaw tapatt beesas, — ne warru tew sadfirdeht, nahz jelle bischkin klahht.“ Semmak nonah-kuschu lapsa prassija: „Kâ tad darra, kad wehjsch nahf no preekschâ?“ To nu swirbulis itt skaidri gribbeja lapsai eerahdiht, lai wairs ne nizzina putnu kahrtu, ka no wehja ne warr glahbtees, — un bahse galwu pakruhti spalwâ eekschâ starp kahjahm. Bet lapsa, ne flinka, grahbe swirbuli un apehde. Tâ gahje tai reisa swirbulim, kas zitteem padohmu de-we, bet pats fewim bija mulkis. W. S. g.

Studdinaschana.

No frohna Erzogumuischas pagasta-teefas tohy zaur scho sinnaß darrihts, ka ta atlikfufe mantiba ta nelaika laiwuweddeja, Jelgawas birgela Pehter Malinowsky, vastahwedama eeksch diwi leelahm praktislaiwahm, ohsolakohsa preeksch laiwubuhweschanas, eeksch labbibasmai-seem un zittahm leetahm, tanni 3. Novemberi f. g. jesdeenâ, no pufsdeenas pulksten 12, eeksch Lapsumuischas Stuhmann-Lieze-mahjahm zaur aukzioni teem wairafohltitajeem prett tuhlt malfaschanu pabrdohta taps.

Erzogumuischâ, tanni 13. Oktober 1856. 3
(S. W.) ††† Borgmeister, preekschschdetais.
(Nr. 870.) A. Monlewicz, teef. skrihw.

Lihds 22. Oktober d. Rihgâ atnahlfuschi: 2003 luggi un isgahjuschi 1786.

B r i h w d r i e k e h t.

No juhrmass-gubernements augstas waldischanas puffes: Oberlehrer G. Blaesé, Jensor. Jelgawâ, tai 22. Oktober 1856.
No. 232.

Deewa pulksteni.

Starp wisseem teem Keisereem, kas zirkahrt par leelu Wahzwalsti waldija, neweenam dsihwojoht ne bija tik dauds nelaimes un mirstoht tik neschehligs gals ka Indrikam tam zettortam. Slikti bija tee padohma-deweji, kas jau no jaunahm deenahm wianna weeglu prahtu ne bij waldijuschi, bet jo wairak us kaunu mahzijuschi, ta ka wifs wianna padohms un prahts bij wissai schaubigs un nepastahwigs. Ufchs un ahtrs winsch schodeen uskritte ir leelam wihram, bailigs un ismissis rihtdeenu bihjahs no pat masa behrna, labs un schehligs winsch daschbrihd peederwe ir leelu wainu, bes scheloschanas sohdiya pat masaku. Kad patš usnehme to waldischanu, tad neka ne isderwahs labbi, un ko ween isdohmaja darriht, bij woi pascham woi walstei par skahdi. Paschi wianna laudis no Salschu semmes zehle dumpi prett wiannu, un Keiseram bij jabehg preeksch winneem; bet wehl leelaka kauna kritte, kad sahze ar Pahwestu stribdtees. Tee Rohmas Pahwesti tobrihd, tas nu irr kahdi 800 gaddi atpakkat, bij leela gohda un warrā; no wiannu rohlahm tikke Keiseri un Kehnini ezelti un apstiprinati, un daschu labbu tee atkal nogruhde no krehsla nohst. Tannis gaddos Rohma waldija Pahwests Gregors tas septitais, wihs no gudra prahta un maktiga spehka, kas gan gannija to Deewa gannamu pulku, bet ta apustula Pehtera wahrdu ne likke wehra, kas sakka: „ne ka waldidami pahr ta Kunga daku.“ Winsch waldija stipraki wehl ne ka schihs pafauls waldineeki un wianna wahrds, ko winsch fazzija bij tas: ta ka to semmi walda diwi debbesu spihdekki, ta faule un mehnes, bet ta faule irr ta stipraka pahr wisseem, tapat arri

par zilweku behrneem diweem waldineekeem jawalda, Kehnineem un Pahwestam, bet tee Kehnini irr masaki par Kristus weetneeku. Ur scho wihru sahze Keisers Indriks stribdtees par to, kurrām krihtoht tohs bisskapus un zittus basnizas kalpus ezelt, woi Pahwestam woi Keiseram. Indriks bij arrihsan zeets ka akmins un wianni abbi tikkam stribdjahs, kamehr Pahwests wiannu pawissam islehdse no kristigas draudses. Tahds, kam tas toreis notikke, tas bija ta ka pasuschana nodohs; winsch ne drihsteja neweenā basniza ee-eet eekschā, wiannu ne peenehme pee Deewa galda, wianna behrnus ne kristija, un kad bij mirris, tad tahdu ne glabbaja semme. Kad Indrikam tas notikke, tad usreis bij bailigs palizzis un ismissis un ne derwahs meera, kamehr no Pahwesta dabbujis peedohschanu. Pascha auksta feemas laikā taisijahs us Italiu no-eet, un tur gaddijahs ka satikkahs ar Pahwestu weenā pilli ko sauze Kanossa, un trihs deenas un naktis tur stahweja Keisers Indriks ka nabbags grehzineeks bassahm kahjahm ar willanu kreklu ween apgehrbts preeksch pils wahrteem, peeluhgshanas pahstarus flaitidams un tik karsti un pasemmigi luhgdams, ka wisseem palikke schehl to dsirdohht. Wifs wairak ta grawa leelmahte Mattilde kurrāi ta pils peederreja wiannu aisluhdse preeksch Pahwesta, kamehr tad eelaide eekschā un peedohschanu fluddinaja. Keisers nu preezigi atkal greesahs atpakkat us Wahzsemmi, bet tahds ka jaw bij nepastahwigs, drihs atkal aismirfe ko bij apsohlijis un jaunā stribdi gabje ar Pahwestu tikpatt ka ar saweem pascheem leelungeem. Dauds no scheem akkritte no wianna kad Pahwests Gregors wiannu no jauna islehdse no kristigas draudses un tadehl ka winsch sawu Keisera gohdu pamettis un tik

dsikki appaksch Pahwesta pasemmojees ne gribeja wairs paklauscht. Lai nu nabbagam wihram ta firds wehl wairak sahpetu, winna pascha jauwakais dehls Indriks peesittahs pee teem eenaidneekem un karru zehle prett paschu tehwu. Schis dehls Indriks, ko pehz sauze par Indriku to peektu, bij negants wiltneeks. Winsch melloja tehvam, ka buhschoht meeru darriht un peelabbinaja lai atstahjoht sawu karru spehku un nahkoht weens pats weena pilsehta ar dehlu fatiktees. Tehws tizzeja winna wahrdeem, bet ta ka bij nahzis, dehls litke firmo tehwu apzeetinaht un itt zeeta tohrni pascha dsikka weeta eelaist eekschâ. To wetu taggad wehl rahda pee Rhein-uppes, kur nabbagam tehvam no dehla zeetums dsikka pagrabbâ bij fataischts, kur uhdens pille no seenahm semmè, kur bij jadsihwo ar tshubflahm un kirsakeem lohpa, kur ilgu ilgu laiku ne dabbuja to deenas gaischuminu redseht. Ak tahdu besdeewigu dehlu! Deews sinn, ko wehl buhtu tehvam nodohmajis, ja schis zaur kahdu draugu paligu ne buhtu dabujis isbehgt, — nabbadsinam pascha firmâ wezzumâ, ar Pahwesta lahsteem apkrautam bij jabehg preeksch sawa dehla rohlahm us Pittikes pilsehtu, kur leelâ truhkumâ un nabba-dsibâ pehdigas dsihwibas deenas pawaddija. Weens pats no winna wezzeem fullaineem, Kurts wahrdâ, winnu ne atstahje un nabbagu wihru lohpe lihds pat mirschanas stundina. Utraddahs, kas to Keisera lihki semmè glabbaja, bet wehl gulleja Pahwesta pasuddina-schana us winnu; neko darriht, bij atkal ja-iszelt tas sahrks no semmes ahra un nolikke winnu kahdâ masâ basnizâ, kas jauna buhweta bet ne bij wis wehl eeswehtita, kur wehl 5 gaddus stahweja wirf semmes. Ir tai weeta Kurts wehl sawu wezzu kungu ne atstahje, bet pats leelâ truhkumâ buhdams turpat ween mitte un deen' un nakti par to aischajuschu dwehseli Deewu luhdse. Tas Kungs paklausija winna luhgschanu, — jaunam Keiseram dauds leeli kungi pahrimette ka winsch pee sawa tehwa slikti darrijis, un pascham warr-

buht arridsan firdi sahze graust tas tahrps, no ka stahw rakstihst, ka tas ne mirst. Keisfers pats luhdse Pahwestu lai nozelttoht tohs pasuddinaschanas lahstus no tehwa kaulcem, un kad to bij dabujis, tad to lihki eewedde ar leelu gohdu Speieres pilsehta un turpat glabbaja ar wissu Keiseram peenahlamu gohdu. Wezzo Kurtu winna leelas ustizzibas deht wissi zeenija ar leelu zeenischanu un wehleja, lai pirmals ais Keisera sahrka eetoht winnu pawaddidams, — wihrs to gan darrija preeka affaras raudajoht, bet raugi, to preeku tik dauds ne warreja panest ka tabs behdas ko bij iszeetis. Nomirre tai pascha Speieres pilsehta pahru neddelu pehz Keisera behrehm, un stahsta ka tanni pascha azzumirkli, kad winsch dwehseli islaidis, wissi pilsehtas pulksteni sahkuschi swannihst, itt ka pee pascha Keisera behrehm! Kas winnas kustinajis scho pulkstinu mehrites, kad zilweki ne bij ne rohku peelikuschu klahst? — Gaddijahs ka ir Keisfers Indriks tas peektais schai pascha Speieres pilsehta nomirre 20 gaddus wehlaki. Winsch arri kamehr sawa gohda-krehslâ fehdeja meeru ne bij redsejis nekahdu un karrôs ween bij stahwejis; nu usnahze pascha pehdigâ gallâ nikna flimmiba, ta ka wissas eekschas ehde augoni, un kad nu leelâs sahpes nomirre, tad wissi laudis sabihjahs, jo wissem atskanneja aufis pulkstenihts, weens pats — bet ar itt smalku behdigi skannedamu skannu! Tas bij tas pulkstens, kas wezzôs laikôs tahdâ weeta tikke uszelts, kur pasuddinaja kahdu grehzineeku us nahwi, un kad ar scho pulksteniti swannija, tad sabihjuschees mette laudis kustu preekschâ un Deewam pawehleja pasuddinata grehzineeka dwehseli. — Kas tad nu winnu atkal kustinajis scho grehzineeka pulksteniti paschâ tanni azzumirkli, kad Indriks tas peektais sawu dwehseli islaide? — Zilweki to jaw ne drihsteja darriht, — woi tē ne bija Deewa pirks? — Nu, mihti lassitaji, mehst to ne galwojam, woi tas teescham ta notizzis ar scheem Deewa pulksteneem Speieres pilsehta, ka stahsta

un ka laffa wehl wezzäs grahmatäs, — bet to gan jums galwojam ka tahdi lahsti well smaggi kas gukt us teem, kurreem kriht ta Kunga wahrds, 3 Mohf. 27, 15.: Rolahdehts lai irr, kas sawu tehru jeb sawu mahiti nizzina, un wisseem laudim buhs fazzih: Amen!
I. S—g.

Niklas Zrini, Sigetes Grahs.

(Beigums.)

Kamehr nahwes rohka Turku waldineeku bij aistrachwusi, winna karraspehki reisu reisehm bij darbojuschees eelausteess pilli eekschä. Diwi reises teem bij isdeweess eekschä kluht; bet abbas reises tee atkal tä dsihiti atpakkat, ka 7 tuhkt. zilweku sawu gallu dabbuja.

Bet Zrini ar sawu ne uswarrejamu pulku wairs ne warreja pilli palikt, tadeht ka jau wissas mahjas bij sahkuschas degt; zaur to tam waijadseja dohteess atpakkat us to pehdigu muhri, kur stahweja pulwera tohrnis un kahdas masas mahjinas.

Sesdeenä 7tä Sept. Turki apschahwe scho muhri wissu deenu, un Leelwisirs taijihahs us sturmeschanu, kas bij 20ta trihsdesmit treiju deenu laika.

No saweem ustizzigeem beedreem, Zrinam wairak ne atlikke ka 600; (pulwera) bissahles winnam bij deesgan, arri maifes; bet uhdens peetruhke, un kad arri tahs mahjinas kas ap tohrna bij, sahze degt, tad tas redseja ka nu ta stunda bij nahkusi, kur tam Kristus karrataju kahrtä sawa dsihwiba bij ja-atdohd.

8tä Sept. rihtä, janitschari leeleem pulkeem ustahjahs pee tilta, kas preeksch weenigeem wahrteem bij. Zrini pawehleja wissus leelusgabbalus kas wahrtds stahweja, peelahdeht ar kappatu dselsi un keshchu gabbaleem. Pats gehrbehs sawä gohda apgehrbä, melnä apseltitä zeppure ar baltahm spalwahm galwä, un selta kehdi ap kaklu; apjohsahs ar sawu wezzaku sohbinu fazzidams: ar scho es sawu pirnu gohdu esmu mantojis, ar scho es gribbu mirt, Tä fataihjees tas nahf pee sawa

pulzina, kas kluffi bet drohschi sawu wirneeku gaida pee wahrteem, un tohs tä usrunna:

Sirds mihti brahti! Genaidneeks mums irr preekschä, leesmas mums wissaplahrt. Deews tas Kungs mums lihds schim irr palihdsejis sawu swehreschanu peepildiht. Genaidneeks muhs ne irr uswarrejis, jebchu winnam irr 12 reis tik dauds tuhktoschu, zil mums simtu. Kä mehs 34 deenas kohpä esfam stahwejuschi wissas kauschanäs, tä paliksim kohpä schinni pehdigä zihnischana. Kä mannim lihds schim essat pakkatä gahjuschi, tä nahzeet man pakkatä us pehdigu uswarreschanu un eemantoschanu tahs muhschigas dsihwoschanas. Pee zilwekeem mums buhs muhschiga peeminneschana ka essam turrejuschees; pee Deewa mums buhs uswarretaja trohnis; pee Deewa fatikfimees. Us preekschu!"

Ar scheem wahrdeem wahrteem atdarrijahs, un Turki tohs walkä redsedami, pa tiltu eelausahs ar barreem. Bet no leeleem-gabbaleem noschauti, winnu kahdi 600 no tilta eekritte grahwi. Pats Zrini stahw wahrtds, un ar sawu paschu rohku notauj dauds eenaidneeku, kamehr ar dauds lohdehm faschauts, kriht pee semmes. Nu Turki ar warru pa wahrteem eekschä, un nokauj tohs pehdigus stiprus wihrus, kas wehl pa weenam atlikke. Zrina kambarjunkurs tohp fanemts dsihws, un pee Leelwisira aishwests. Tas prassa: woi tohrni irr dauds selta? „Selta nekahda, atbild jauneklis; bet (pulwera) bissahles dauds, un kamehr mehs schè runnajam, winsch strees gaisä — raugi jau leesmas tohrna jumtä.“ Leelwisirs satruhlahs to dsirdobt, jo no Turkeem pulks us pulku bij eelausijuschees pa wahrteem pilli eekschä; tadeht suhtija wehstneeschus lai nahkocht schigli atpakkat; bet tik lihds tee bij aisskrehjuschi, ka tohrnis faspahgst ar trohksni, woi paschas debbes sagahktohs, un 5 tuhkt. Turku saplehsti lohzehti skrehje gaisä, un aplahje scho breefmigu kauschanas weetu.

Tahds bij scha Unguru Simfona gals, kas ar saweem 2500 stipreem wihreem preeksch tehwu semmes sawu dsihwibu atdewe, un ta Kristus eenaidneeka spehku satreeze; jo paschi Turki ne leedsehs, ka pee weenas paschas Sigetes, wiannu leelakais waldineeks pats ar 30 tuhkst. zilweku, sawu gallu effoht dabbujuschi. Bet Zrinam paleek saws gohdibas-krohnis.

Warrbuht daschs prassih: kapeh; Wahz-semmes Keisers, kas ar 80 tuhkst. kahneeku un 25 tuhkst. jachtneeku stahweja pee Raabes pilsehtas meera, ne nahze paliga sawam us-tizzigam Zrinam? Ta bij warrbuht nesapraschana woi bailiba; jo meh's labprah't ne gribbetu tizzeht ko zitti tannis laikos rakstijuschi, ka Keisera kattolu generali tadeht Zrinu effoht atstahjuschi bes paliga, ka tas bij greefees pee Ewangeliuma gaischuma, kas zaur to Deewa kalpu Putteru arri Unguru semme bij sah'zis atspihdeht.

Lai buhtu ka buhdams; Zrina wahrds buhs peeminna's kamehr peeminnehs, zik breefmigs Turks tanni laikã wissahm Kristus tautahm bijis. Mufsu laikos tas irr wahrgulis un nespehjneeks, kas tik ween wehl ar mohlahm wekshs; tobrihd tas bij milsu wihrs kas wissu Ciropu gribbeja apriht, ka tas Ufju bij aprih'jis. Unguru tauta bij ta, kas winnam wiss stipraki pretti turvejahs, kamehr Wahzsemmes Keiseri, diwisimt gaddu ar winnu karrojusch'i, winna spehku falaufe. Bet ka Kristus laudis toreis eepreezinajahs, kad Zrini un winna pulks ta bij krittusch'i, sawu tehwu semmi un krittigu tizzibu aisstahwedami, to redsam no tahs grahmatas ko tanni laikã kahds Unguru deewabihjigs wihrs raksta sawam brahtam: „Par wolti tu nomohzees par tahdahm leetahm, kas noteek pehz Deewa ne-isdibbinajama padohma. Ne dohma jel, ka tas Kungs sawu draudsi irr

atstahjis, kad winnas eenaidneeki uswarr; winsch tikkai nokauj, ka tas atkal dsihwu darritu. Ja meh's Deewa schelastibu libdschim effam nizzinajusch'i, tad lai Deewa fohdiba, ko winsch mums ar Turku juhgu usleek, muhs wadda pee atgreeschana's. Mahzifimees pasemmotees appalsch Deewa rohkas. Dohmasim ne ween us to kas irr wirs semmes, bet apdohmasim, ka, kad Deews pah'r mums uswedd tahdas leetas ko meh's par nelaimi turram, winsch tomehr saweem tizzigeem pestischanu gahda. Lai ne peelihpam pee laizigahm leetahm, bet lai allaschin effam sataifiti aiseet pee ta Kunga. Un lai wissa pasaulle buhtu uswarreta no Kristus eenaidneeka — kas par to? Mums tomehr irr sawa pilsehta: ta debbesliga Jerusalem? — F. S—g.

Jesus irr ta dsihwibas faule.

1.

Ka ta faul' scho pasauliht,
Ta mans Jesus manni silda,
Augli irr ko usflattih't,
Tur, fur Jesus firdi pilda.
Winna swehta lubgschana
Dwehselei dohd anglofchan.

2.

Sauliht lubko us scho semm',
Semme atdohd furkus anglus,
Tas, sam Jesus firdi dsenn.
Ween leek wehra winna fohlus,
Ka winsch Jesum tizzedams,
Deewam kluhtu patihkams.

3.

Brahti, mahsas, krittiti!
Reflejeet ar Jesus pehdas!
Tobpeet winna swehtiti.
Winsch no juns dsibs wissas behdas,
To winsch darris laizigi;
Un pehz gallã muhschigi.

M. Hamburger.

B r i h w d r i e k e h t .

No juhrmallas-gubernements augstas waldischanas pusses: Oberlehrer G. Bläse, Jensef. Jelsingã, tai 22. October 1856.

No. 233.